

Diktatur

Ikke-vold

Civil ulydighed

Militarismen og oprustningens omkostninger

Under – efter Den kolde Krig op til vore dage bortfaldt begrebet toleran-
ce helt eller delvist – intolerance blev tidens vartegn. En højredrejning,
eller udtrykt mere tydeligt, enhver, der berørte tanken om at forbedre
sociale forhold, enhver, der berørte problemer om ligestilling mellem
køn, racer eller religioner, blev meget hurtigt udråbt som kommunist
eller Moskvas forlængede arm.

Et af koldkrigens mange nærmest hysteriske propagandatricks blev
heksejagten på kommunister i USA, bedst kendt er Mac Carthy proces-
serne.

Under Vietnam-krigen satte USAs præsident Nixon atomslagstyr-
ken i højeste alarmberedskab for at aflede opmærksomheden fra hans
valgfusk i forbindelse med Watergate – skandalen.

Omkostningerne for oprustningen kan bedst aflæses i den fattigdom,
der også i dag blev konsekvensen for store dele af befolkningernes
hverdag i de to supermagter.

Næsten hver dag bragte aviser beretninger om flygtninge, der var
flygtet eller havde forsøgt flugt fra det socialistiske, stalinistiske para-
dis. Undertrykkelsen var åbenbar for de fleste, men man kunne dog
endnu møde betonkommunister, der holdt fast i det, der snart skulle
blive det hedengangne.

Men der blev længere og længere imellem dem. Det smuldrede overalt. Den kolde Krig – oprustningens følger virkninger skete samtidigt og var af global art – overalt – i Afrika – Asien og ikke mindst i Europa og USA.

I denne frigørelsesfase for vasalstaterne i Øst, blev skeletter halet ud af skabene i vest. Kommunistspøgelset kom igen frem og kulminerede med, at Mc. Carthy i USA i demokratiets hellige navn startede et anti-kommunistisk felttog. Alle, der blot havde en lidt anden mening end borgerskabets etablerede, blev udskreget, anklaget og dømt for at være kommunister.

Resterne af hans hadefulde, intolerante kampagne kan stadig spores ikke blot i USA, men også i vor andedam.

Polen

Frigørelsesprocessen i de kommunistiske øststater begyndte i Polen. Lec Valensa stod i spidsen for de polske skibsværftsarbejdere, senere for de polske fagforbund, med det betegnende navn Solidaritet.

Lec Valensa blev som slutsten på værket efter sejren over stalinstyret og efter det første frie valg Polens første frie præsident.

Kampmidlet var strejker, især var det skibsværftsarbejderne i Gydenia, der efter mange, lange hårdnakkede strejker viste vejen og mødte et af et «arbejderdiktators» paradokser, nemlig at medlemmer af ordensmagten og hæren utilsløret viste deres sympati med de strejkende.

Et forsøg på at udsulte de arbejdere, som havde besat skibsværfterne, mislykkedes, da befolkningen fik smuglet forsyninger ind.

Den katolske kirke gik med sin polskfødte pave ind i forhandlingerne og havde en væsentlig indflydelse på sejrens resultat. Medens frigørelsesprocessen stod på holdt de fleste åndeløst vejret, for hvilken rolle ville Sovjet spille?

Ungarn

I 1956 havde det ungarske folk fået nok af det stalinistiske diktatur og man gjorde åbent oprør. Det blev en folkeopstand, der i mangt og meget mindede om **folkestrejkerne** i Danmark mod nazisterne.

Der blev dannet en koalitionsregering, der lovede frie valg og Ungarns udtræden af Warszawapagten, men sovjetiske tropper var allerede på vej. 13 dage tog det før opstanden var slået ned. Kampene anslås at have kostet 2.500 mennesker livet.

200.000 ungarere var på flugt mod friheden.

En ny «kommunistisk» lydregering blev sat til magten. Selv om den fængslede og henrettede mange modstandere, måtte lederne dog have lært noget, fordi de senere ændringer i Ungarn blev ikke foretaget så pludseligt og voldsomt som i de andre Østlande.

En afgørende indflydelse på udviklingen i hele Østeuropa fik Ungarns åbning af grænserne for de østtyske flygtninge, her blev en hel verden vidne til østtyske borgeres flugt fra de kommunistiske velsignelser, på trods af risikoen for at sovjetiske tanks igen skulle rulle ind og smadre alt og alle.

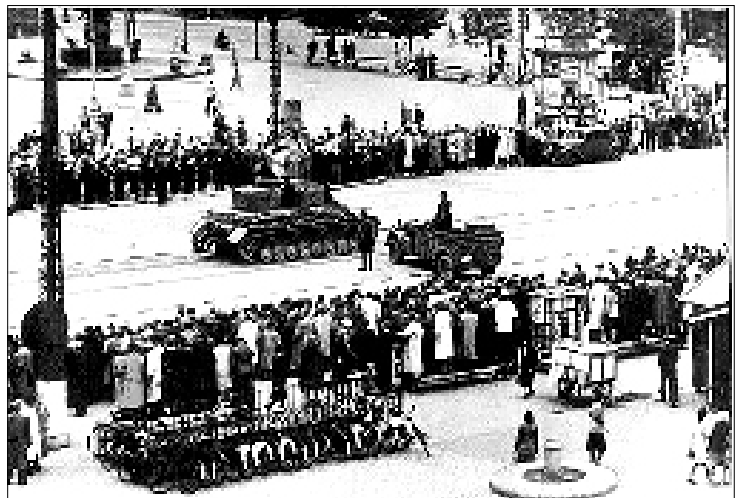
29. august 1943.

Københavns Rådhusplads.

Tyskerne demonstrerede deres magt for at skræmme os danske.

Lykkedes det?

På alle større pladser var parkeret tanks og mindre kanoner.

Sovjetiske tanks i Budapests gader. Formålet var som hos os i 1943 at skræmme en befolkning.

Virkningen blev den modsatte.

Sammenlign diktaturstaters reaktionsmønstre.

Det igennem mange år opsparede had, de voldsomme kampe, det hemmelige politis overgreb og terror fik afløb i handlinger, som du kan se her.

Et medlem af det hemmelige politi AVO er her tævet ihjel og derefter hængt op til fri beskuelse eller måske som skræk og advarsel.

Portugal 1974: De røde nellikers revolution

Et ikke-voldeligt, militært oprør og kup mod en diktators håbløse kolonikrig blev gennemført næsten uden tab af liv og på tværs eller bedre på trods af stormagterne.

I 40 år var portugiserne underkastet Salazars fascistiske diktatur. Dette styre lignede på alle måder, de diktaturstater vi hidtil har mødt.

Terror, undertrykkelse, censur var dagligdagen, men på et punkt adskilte landet sig fra de øvrige diktaturer, nemlig ved, at man krampagtigt forsøgte at bevare magten i de oversøiske kolonier, men også den smuldrede.

Indien indlemmede uden videre portugisiske kolonier og i de øvrige kolonier forsøgte Salazars diktatur forgæves at holde frihedsbevægelserne nede.

20.000 portugisiske soldater skulle miste livet, før hæren sagde stop. Den 17.april 1974 blev der i radioen spillet en melodi «Grandola, Villa Morena» – signalet til oprør.

Soldaterne rykkede ud fra kasernerne og besatte alle strategiske punkter. Ti tusinder strømmede ud og plantede røde nelliker i soldaternes geværmundinger, en opfordring til at afstå fra vold.

Det ublodige oprør kostede «kun» fire mennesker livet. Men landet var i kaos, da en omvæltning fra 40 års diktatur til et fredeligt demokrati kræver sin tid.

I 1985 cyklede jeg som 60 årig fra Danmark en vinterdag med kurs mod Portugal. En skør ide, men jeg var nysgerrig, jeg ville godt se, hvad der var sket efter revolutionen. Jeg kørte landet rundt og arbejdede blandt andet en uge på et kollektivbrug for ved selvsyn at konstatere virkeligheden.

Her var også tale om overløbshandlinger, der som regel altid følger i kølvandet på større omvæltninger, men to ting hæftede jeg mig særligt ved.

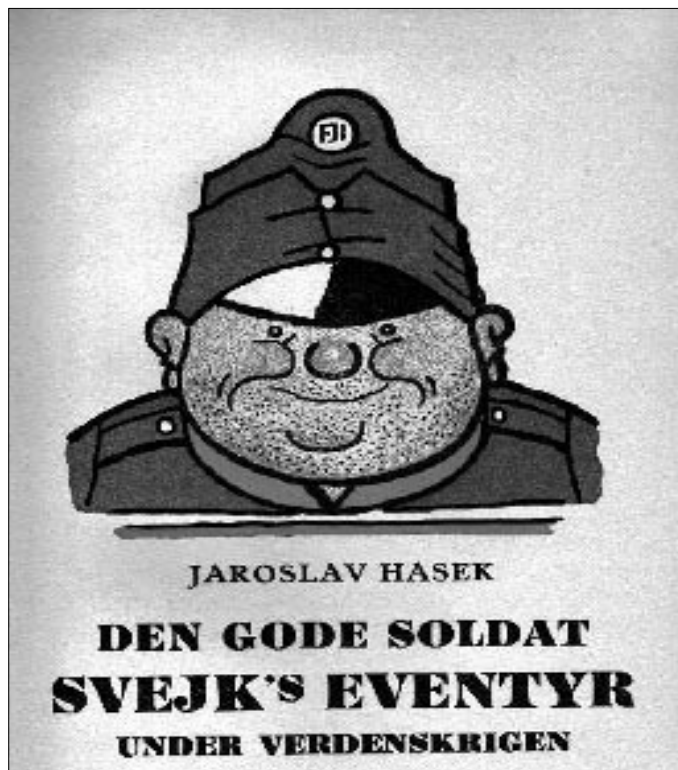
Den ene var styrets evne til at holde stormagterne ude, medens alt var kaos. USA havde vigtige baser i landet og straks var Sovjetunionen på banen og fiskede i rørt vande med fristende tilbud. Var man faldet for fristelsen, kunne det have udløst en storkonflikt, måske en krig.

Den anden var idealisternes (demagogernes) skud over målet. Folk med talegaver og store idealer, men meget lidt at have dem i påvirkede mangt og meget i en særdeles uheldig retning.

Her er et par eksempler. Storgodserne skulle kollektiviseres, nogle steder til kollektivbrug a la Sovjet, andre steder i en udstykning, som vi kender fra Stavnsbåndets ophævelse.

Effektiviteten blev sat i højsædet, maskinernes tidsalder blev indført, og resultatet blev flere steder, at en lille portugiser højt hævet over jorden i en kæmpemæssig traktor baksede med et stykke jord på størrelse med et frimærke.

Skoler og børnehaver blev indført efter sovjetisk model, men uden at familiemønstret var modent derfor, alt dette gav reaktioner, og absurde løsninger helt ude af tråd med befolkningens behov og ønsker, men efterhånden som «demokratiet» blev indført, blev kaos afløst uden de store tab af liv.

Lad mig anbefale dig at læse soldat Svejck. Hvis din historiske forståelse er på plads, vil du være i stand til at trække paralleler fra kejserriget Østrig-Ungarns undertrykkelse af tjekkerne og den tyske besættelse af Danmark.

Du vil more dig over denne pacifists lunefulde påfund, hvor han latterliggør borgerskabet. Hvis du vil nægte militærtjeneste eller på anden vis vil gøre dig utilbens, leverer Svejck opskrifterne på, hvorledes man kan overbevise selv lægeverdenen om, at man absolut, hvor gerne man end vil, er afskåret pga. «helbredsmæssige skavanker» fra at deltage i militærlivets eller arbejdslivets glæder.

Tjekkoslovakiet – mit andet fædreland 1989

Mellem 30 og 40 gange har jeg besøgt Tjekkoslovakiet. Den folkelige humor, bedst af alt symboliseret med Jaroslav Haseks bog: «Soldat Svejk» ligner den danske til forveksling.

Landet rummer uforlignelige kulturskatte, da det ligger på en korsvej og derfor har været påvirket af mange forskellige kulturer i århundreder. På min vej hjem efter genopbygningsarbejde i Jugoslavien i 1947 arbejdede jeg illegalt på en kæmpe stor byggeplads i Pragh. Jeg fik mange venner, særligt knyttede jeg mig til zigøjnere, der var drevet ud af Ungarn kort før kapitulationen.

Den første glose, de lærte mig var malo – malo = langsom – langsom. Deres engagement og fædrelandskærlighed var til at overse, bedst kom det frem, da vi skulle løfte en tipvogn på ret køl. 8 zigøjnere og to danskere sled som bæster. Der blev stønnet og pustet, indtil jeg sagde til makkeren: «Når jeg siger slip, slipper vi».

Tipvognen faldt til jorden, vi var de eneste, der havde løftet.

I februar 1948 arbejdede jeg på en fabrik og en af vennerne dér blev ret så upopulær, hans meninger og holdninger passede ikke til systemets. Han var en særdeles dygtig maskinarbejder og havde arbejdsopgaver, der krævede omhu og akkuratesse. Her får du eksempler på metoder, som skulle kunne dressere genstridige personer.

Første fase:

Han fik andet arbejde, nu skulle han slide og slæbe og blev så beskidt, at det trods enhver beskrivelse.

Men han holdt ikke kæft.

Anden fase: Fra den boligblok, hvor han boede i en moderne lejlighed med sin familie, blev af en tillidsrepræsentant for styret – (læs stikker) meddelt, at han havde ytret sig. Familien fik anvist en bolig i saneringsmodent byggeri uden for lands lov og ret, hvor offentlige transportmidler var et ukendt begreb.

Men han holdt ikke kæft.

Tredje fase: Min ven forsvandt med sin familie. Efter nogen tid fandt vi frem til, at han nu arbejdede på et kollektivt landbrug som bondekarl. Her bristede min forbindelse til denne oprører. På trods af, at kommunisterne havde et spinkelt flertal, kuppede de sig, til magten i februar 1948. Den kolde Krig rasede.

Politikeren Massaryk, som jeg beundrede, gled på en trappe og var så uheldig at glide ned og ud ad et vindue i fjerde sals højde. Faldet var dødeligt, men han nåede dog trods farten at lukke vinduet efter sig.

Jeg meldte mig ind i kommunistpartiet i 1942, da det var gjort ulovligt, men meldte mig ud i 1948, hvor det var lovligt.

På dette tidspunkt havde jeg ingen sikker viden om undertrykkelsens omfang.

Jeg havde kun små, personlige oplevelser som udgangspunkt for min beslutning. Efter kuppet satte stalinisterne ind med terror, med undertrykkelse i form af censur og henrettelser.

Ikke mindre end 11 måske 13 medlemmer af det tjekko-slovakiske kommunistpartis Centralkomité blev henrettet, hvilket må være vidnesbyrd om, at begrebet kommunist ikke er entydigt.

Lad mig lige nævne, at vi på en ferietur var på vej gennem Østtyskland i bil mod Tjekkoslaviet. Vi kunne ikke undgå at lægge mærke til de enorme militærkolonner og koncentrationer af krigsmateriel i det sydlige Østtyskland.

Jeg blev derfor klar over, at noget var i gære. På de næste dages ferietur i Tjekkoslaviet var jeg på dupperne, fordi jeg ikke kunne undgå at bemærke, at der var tale om en forestående militær aktion.

I lighed med udviklingen i Ungarn var startet en reformproces i 1960. erne med Alexander Dubcek i spidsen. Under vore mange besøg i landet havde vi ikke kunnet undgå at bemærke folkets skiften fra sort fortvivlelse til en tro på en lysere fremtid.

Under Dubceks reformer genvandt de troen, men det kom til at vare kort. Dubcek blev kaldt til Moskva og kort tid efter blev et brutalt stalinistisk styre indført.

Den **21. august 1968** rykkede tropper fra Sovjet, Ungarn, Østtyskland, Polen og Bulgarien ind og besatte landet. Okkupationen blev ikke mødt med væbnet modstand, men 70 demonstranter satte livet til mod overmagten.

Da russerne rykkede ind, fik jeg mere end travlt med at få teltpælene op og flyttet dem i «sikkerhed» i Vesttyskland. Den **17. november 1989** faldt afgørelsen; en studenterdemonstration blev brutalt slået ned i første omgang, men en massiv folkelig indsats, hvor arbejderne iværksatte generalstrejker over hele landet som protest mod grusomhederne, overbeviste alle, også politi og soldater om, at diktaturet var slut.

De hundrede tusinder af demonstranter på Prags pladser kunne ikke tvinges bort. Med nøglerne ringlende i de oprakte hænder krævede de frihed, de fik den, de sejrede efter 10 dages kamp uden brug af vold.

Ved dette monument på Prags fornemmeste plads har jeg ved alle mine besøg fundet friske blomster til minde om de 70, som satte livet til for friheden.

Demonstranter kravlede op på de russiske tanks og forsøgte ved en dialog at overbevise russerne om, at de var uønskede, og at de var undertrykkere.

Det lokale politi forsøgte i første omgang at slå demonstranterne tilbage.

Fløjlsrevolutionen blev denne fredelige omvæltning døbt;

nøglerevolution ville passe bedre.

Over den ganske verden gik billederne af de hundredtusinder opstrakte arme ringlende med nøglerne – symboliserende:

Luk op for friheden.

Endnu et diktatur var styrtet.

Østtyskland – DDR – Berlin – murens fald

Allerede i slutfasen af Anden Verdenskrig blev modsætninger mellem stormagterne – mellem de allierede åbenbaret. Delingen af Europa i øst og vest viste dette. De første efterkrigsårs begejstring over Den Røde Hærs indsats for de okkuperede landes frihed var baggrund for den sympati og den loyalitet, som man omgav de kommunistiske styre med.

Endelig var befolkningerne vel mere revolutionære eller sagt på anden vis mere socialt bevidst end nogensinde før.

For DDRs vedkommende meldte sig straks problemer, som man i nogen grad siden har fortiet eller overset. Et markant problem var, at da man skulle skabe den nye stats bureaukrati, måtte man ty til de tidligere bureaukrater, som nok havde kvalifikationerne, men som havde været naziststyrets tro tjenerne.

Militærstrategisk var øststaterne Sovjets bolværk – stødpudestater, hvis Den kolde Krig blev udløst af regulære krigshandlinger. Derfor ville Sovjetstyret på alle måder sikre sig, at DDRs styre var under dets kontrol.

Denne politik udmøntet i Bresjnev-doktrinen, skiftedes ud med Mikhail Gorbatjovs Perestrojka-politik på grund af Sovjetunionens elendige økonomi, som blandt andet skyldtes de vanvittige militærudgifter.

Hvis central- og østeuropæerne ville bryde med Sovjetunionen og gå deres «egen vej», ønskede Gorbatjov ikke, at Den Røde Hær blandede sig, som den havde gjort i DDR 1953, Ungarn 1956, Tjekkoslovakiet 1968 og (indirekte) i Polen i 1981.

Hovedårsagen til DDRs sammenbrud var sandsynligvis «afstemningen med fødderne».

Dette er betegnelsen for 4 millioner østtyskeres flugt og udrejse til Vesttyskland, den fandt sted fra dannelsen af «arbejder- og bondestaten» i 1949 til dens nedlæggelse i 1989 – 90.

Da var der 16 millioner borgere tilbage i DDR. Udvandringen skete uden større fysiske hindringer, indtil Berlinmuren blev bygget i 1961. Derefter blev legal udrejse uhyre vanskelig, hvilket bl.a. medførte dødsens farlige flugtforsøg og illegale besættelser af vestlige ambassader i Østeuropa.

Ved DDRs grænser indrettedes en zone, et bredt bælte, indeholdende minefelter, pigtrådsfelter, løbegårde for morderiske hunde og vagttårne med maskingeværer med passende mellemrum, således at zonen kunne holdes under beskydning.

Hvordan styrede man et folk?

Ved hemmeligt politi (Stasi) – ved et vidtforgrenet spionagenet – ved forbindelser til terrororganisationer som for eksempel Rote Armé i udlandet og endelig ved et udbredt system af angivere og stikkere, som spredte frygt og usikkerhed blandt landets borgere, dette var en del af undertrykkernes menu.

Forfatteren til *Flucht und Ausreise*. Den 53-årige Wolfgang Mayer var selv aktiv part i begivenhederne.

Han var talsmand for besætterne på den danske DDR-ambassade i 1988, for hvilket han blev idømt 3 års betinget fængsel. Hans kildematerialet består af dokumenter fra ministerier i øst og vest, ikke mindst Stasi-arkivet i Berlin.

Her har han brugt fire år på at gennemlæse mere end 20.000 sider Stasi-akter.

«Flucht und Ausreise» beskriver den totalitære Stasi-stats raffinerede og umenneskelige undertrykkelse: Der redegøres grundigt for begreber, navne, strukturer og statistikker om alt fra de 150.000 Stasi-ansatte til tusindvis af flugtaktioner (som i DDRs sprog hed «Republikflugt»).

Alene Mayers grundige beskrivelser af de mange halsbrækkende flugtaktioner gennem DDRs historie er en koldkrigs-krimi værdig. En del af flugtforsøgene – succesfulde som mislykkede – gik i øvrigt over Østersøens vilde vover med det frie Danmark som ønsket destination. Men forfatterens antikommunistiske udsagn og holdninger gør, at forfatterskabet må tages med et gran salt.

Dansk ambassade udleverer 18 flygtninge

I 1988 udleverede den danske DDR-ambassade i Østberlin 18 østtyske asylsøgere til Stasi. Det er en af de mest dramatiske og ømtålige episoder i den danske udenrigstjenestes historie.

Her henvendte mange asylsøgere sig på vestlige ambassader og henviste til CSCE-erklæringen om retten til fri udrejse.

Billedet er fra den Vesttyske Ambassade i Prag. Tjekkiske betjente forsøger at hindre en østtysker i at søge beskyttelse på ambassaden.

Det diplomatiske spil var indviklet og speget. Ikke mindst fordi den vesttyske grundlovs borgerrettigheder også gjaldt for østtyskere.

Derfor hverken kunne eller ville den vesttyske udenrigstjeneste smide folk på porten, hvis en af deres ambassader blev besat af østtyskere. Denne afståelse fra at bruge magt var en politik, vesttyskerne også krævede, at deres vesteuropæiske allierede fulgte.

Konsekvensen var, at hvis besættere ikke frivilligt forlod en ambassade, endte det som regel med udrejsetilladelse.

DDR-regimet ville nemlig undgå, at langvarige ambassadebesættelser fik den vestlige presse til at fokusere på regimets brud på Helsinki-erklæringen og dets mangel på folkelig legitimitet.

Desuden var DDR blevet økonomisk afhængigt af Vesttyskland, som betalte milliarder af hårde D-Mark, for at en række personer fik lov til at rejse.

Reelt kunne DDR kun stoppe besættelserne, hvis man afbrød de diplomatiske forbindelser til Vesten. Men det ville være helt katastrofalt for DDR, som i 1970. endelig havde opnået, at blive internationalt anerkendt af Vesten og optaget i FN.

Vestsiden var samtidig interesseret i at dysse ambassade-besættelserne ned på grund af den kolde krigs diplomatiske spil.

I Vesten ville man ikke risikere anklager om medvirken i besættelserne. Det kunne få øst-vestforholdet til at fryse til – skabe indskrænkninger for dem – typisk pensionister – der fik lov til at rejse til Vesten og modsat begrænse vesttyskeres muligheder for at besøge slægtninge i øst.

Det var altså kun, hvis de blev kendt i medierne, at ambassade-besættelserne for alvor udstillede DDRs mangel på folkelig legitimitet og regimets brud på Helsinki-erklæringen.

Som de politisk mest effektive ambassadebesættelser i DDR fremhæves besættelsen af den vesttyske ambassade i Prag i 1984, besættelsen af den danske ambassade i Østberlin i september 1988 samt besættelsen af den vesttyske diplomatiske repræsentation - «Ständige Vertretung» – i Østberlin i august 1989.

Her spillede medierne en meget aktiv rolle, hvilket påførte det kommunistiske regime store imageskader – indenrigs- og udenrigs-politisk.

Den danske ambassadebesættelse

Den 9. september 1988 klokken 11.45 – kort før lukketid – trængte 18 østtyskere ind på den danske ambassade på Unter den Linden i Østberlin. 13 voksne med 5 børn ville gøre opmærksom på, at deres ansøgning om at rejse til Vesttyskland var blevet syltet i årevis af DDRs myndigheder.

De nægtede at forlade ambassaden før de havde fået hjælp til udrejse og medbragte en transparent med teksten:

«In Freiheit wollen wir uns wännen, und zwar genau wie die Dänen». Men for den danske udenrigstjeneste var denne besættelse yderst ubejlejligh.

Hvorfor ville man ud?

Man må ikke underkende den betydning de borgerrettigheds-kæmpere, der blev i DDR, fik. Uden dem er det ikke sikkert, at DDR havde fået en både fredelig og demokratisk revolution i november 1989 – i modsætning til den blodige revolution, der samtidig fandt sted i Nicolae Ceaucescu kommunistiske Rumænien.

De første demonstrationer i DDR blev slået ubarmhjertigt ned, men Ruslands bestræbelser på at få nedrustninger gennemført og præsident Gorbatsjovs fredsbestræbelser bevirkede, en opblødning, således at demonstrationerne tog til.

De vestlige medier overvågede dem intensivt og udnyttede dem vel også i propaganda øjemed. Summen af faktorer blev en mildere behandling af utilfredse DDR borgere.

Få dage senere skulle den konservative, danske statsminister Poul Schlüter på statsbesøg hos DDRs kommunistiske partichef, Erich Honecker. De to skulle bl.a. underskrive en økonomisk vigtig sokkelaftale, der bl.a. trak fiskerigrænsen i Østersøen mellem Danmark og DDR.

De 18 østtyskeres ophold på ambassaden blev turbulent.

De danske diplomater skar telefonlinjen over i det rum østtyskerne befandt sig i, så de f.eks. ikke kunne kontakte medierne.

Efter at ambassaden havde været i kontakt med Udenrigsministeriet i København samt den berømte og berygtede østtyske advokat Wolfgang Vogel, udleverede ambassadør Erik Krog-Meyer østtyskerne til Stasi-betjente, der hentede de 13 voksne og fem sovende børn – om natten til den 10. september inde på ambassaden.

Børnene kom på et børnehjem, mens de voksne blev kørt til et Stasi-fængsel.

Bagefter mørklagde den østtyske og danske regering udleveringen, som var stik imod gængs vestlig, diplomatisk praksis.

Et par uger efter blev det kendt, hvad der var sket.

Udleveringen skabte furor i danske og europæiske medier, hvor den danske regering, især udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen, blev hængt ud for at prisgive frihedssøgende østtyskere til Stasi.

I Vesttyskland anklagede den store avis Berliner Morgenpost den 20. september Danmark for «Skandaløs opførsel».

Endvidere prøvede et parlamentsmedlem fra det konservative regeringsparti CDU at rejse sag mod Danmark ved Europarådet for brud på menneskerettighederne.

«En ukonventionel ordening»

Den vesttyske regering var også utilfreds med udleveringen af deres østtyske landsmænd. Udenrigsminister Hans-Dietrich Genscher rejste i forbindelse med en FN-samling i New York den 27.-28. september sagen over for Uffe Ellemann-Jensen og DDRs FN-ambassadør Peter Florin.

Genscher pressede på for at «finde en ukonventionel ordening», som det fremgår af et hemmeligt telegram, som Florin sendte hjem til Østberlin. Udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen havde, da sagen kom frem i medierne, offentligt beklaget sin ambassades handlemåde og oplyst, at udleveringen alene var ambassadørens beslutning.

Men det forhindrede ikke, at oppositionen i Folketinget i flere uger stillede kritiske spørgsmål om udenrigsministeriets eller statsministeriets videre inddragelse i en så væsentlig beslutning.

Statsminister Poul Schlüter var under et «enormt pres», som Uffe Ellemann-Jensen fortalte den 6. oktober til DDRs udenrigsminister Oskar Fischer, for at få DDR til at afslutte sagen hurtigst muligt

DDR-regimet valgte at give efter for det stærke pres i sagen fra medierne og officiel dansk og vesttysk side. Den 12. oktober blev der givet relativt milde, betingede fængselsdomme til ambassadebesættelserne og alle 18 fik udrejsetilladelse fem måneder senere.

Men udrejsetilladelsen gav DDR en stakket frist. Afhandlingens centrale pointe er, at den danske ambassadesag skulle få stor betydning. Mediernes fokus i sagen inspirerede mange frihedssøgende østtyskere til andre aktioner.

Den dokumentation, som er gravet frem, viser, at Stasi alene i november 1988 registrerede 104 aktioner fra forskellige grupper i DDR, der offentligt demonstrerede imod, at deres ansøgninger om udrejse blev slyngt. Den danske ambassadesag, havde afsmittende virkning på de tusindvis af østtyskere, der efterfølgende lavede ambassadebesættelser i 1988 og 1989.

De foregik på vestlige ambassader navnlig i **Østberlin, Prag og Budapest**. Det lykkedes aldrig DDR at stille et effektivt værn op imod de besættelser, der ikke lod sig overtale til at opgive.

I september 1989 fik den hastigt voksende udrejsebevægelse en ny flugtvej til Vesten med åbningen af grænsen mellem østbloklandet Ungarn og Østrig.

Det skabte sammen med ambassade-besættelserne «det politiske sprængstof», som førte til åbningen af Berlin-muren og dermed enden for DDR.

Fløjlsrevolution eller væbnet konflikt?

Dette var en overskrift på Politikens forside den **24. november 2004**. En folkelig protest mod valgsvindler har bragt tusinder af **ukrainere** på gaderne.

Landet står lige nu med to selvudnævnte præsidenter. Demonstrationerne har megen lighed med dem, der fandt sted i de tidligere østlige vasalstater – Polen – Østtyskland – Tjekkoslaviet og Ungarn.

I den mere end spændte situation er spørgsmålet om demonstrationerne vil resultere i militær indsats med nedslagtning af ubevæbnede demonstranter, der på forhånd har erklæret, at de ikke vil anvende vold, eller man vil søge at løse konfrontationen ved forhandling.

I flere uger har demonstranter i vinterens kulde og sne overnattet i telte på byens pladser, og de mange tusinders stædige udholdenhed har overbevist alle om, at eneste løsning er forhandling.

Det blev besluttet at afholde et nyt valg. Ved dette vandt den tidligere ved valgfusk slagte præsident.

I flere medier har man hævdet, at denne præsidentkandidat var blevet forgiftet med Dioxin. At det nye valg blev afholdt, skyldtes i høj grad, at de vestlige lande markerede, også overfor Rusland, at et fremtidigt (økonomisk) samarbejde ville afhænge af, om man ville overholde simple demokratiske spilleregler.

Pigtråd og andet, der kunne spærre befolkningen inde blev fjernet ved Ungarns grænser mod vest.

200.000 flygtede.

Denne flugt over muren fandt først sted i de sidste timer – dage før murens fald.

Selv vagterne kunne indse, at nu var det slut med DDR styret og var nu tilbageholdne med magtanvendelse.

Udrejseviljen var langt fra kun styret af materielle økonomiske motiver. Det fremgår af Stasis egne hemmelige undersøgelser af folks motiver til at ville væk. Ifølge undersøgelserne var halvdelen økonomiske flygtninge. Udrejseviljen var oftere begrundet i et krav om (politisk) frihed til personlig udfoldelse og derfor et krav om de individuelle menneskerettigheder.

Jeg (ÅS) vil dog tillade mig at drage Stasis konklusion i tvivl, da man under forhør altid vil give den forklaring, der er billigst, dvs. giver den mindste straf.

Da friheden oprandt strømmede tusinder fra øst til vest – men også fra vest til øst. Familier havde været adskilt i årtier – gensynsglæden var ubeskrivelig. Den forhadte mur blev som det ses indtaget.